

معرفی درس کارورزی

درس «کارورزی ۱ مشاوره» یکی از دروس عملی و کاربردی رشته مشاوره در مقطع کارشناسی می‌باشد که با هدف آشنایی دانشجویان با محیط‌های واقعی آموزشی و تربیتی و کسب تجربه عملی در کنار آموزش‌های نظری ارائه می‌گردد. این درس به دانشجویان کمک می‌کند تا مفاهیم نظری آموخته‌شده در طول دوره تحصیل را در موقعیت‌های واقعی مشاهده و تحلیل نموده و ارتباط میان نظریه و عمل را به‌صورت عینی درک نمایند.

درس کارورزی ۱ مشاوره در نیمسال تحصیلی جاری به‌عنوان یکی از دروس الزامی، با تعداد ۲ واحد درسی در برنامه آموزشی دانشجویان رشته مشاوره دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی واحد تهران جنوب ارائه گردید و دانشجو موظف به حضور مستمر و فعال در محیط کارورزی و تهیه گزارش علمی از مشاهدات و تجربیات خود می‌باشد.

معرفی استاد راهنما

استاد راهنمای این درس، سرکار خانم زهرا رحیمی می‌باشند. ایشان با تسلط علمی و تجربه کافی در حوزه مشاوره، نقش بسیار مؤثری در هدایت دانشجویان در طول فرایند کارورزی ایفا نمودند.

پیش از آغاز حضور دانشجویان در محیط مدرسه، جلسات توجیهی متعددی توسط استاد برگزار شد که در آن‌ها به‌طور کامل نحوه ورود به مدرسه، شیوه صحیح مشاهده، اصول اخلاق حرفه‌ای، نحوه تعامل با دانش‌آموزان و کادر آموزشی و همچنین روش گزارش‌نویسی علمی توضیح داده شد.

در طول اجرای کارورزی نیز استاد راهنما همواره همراه دانشجویان بود و با راهنمایی‌های دقیق و دلسوزانه، زمینه کاهش اضطراب و افزایش آمادگی آنان برای حضور مؤثر در محیط مدرسه را فراهم نمود. ایشان در هر جلسه دانشجویان را راهنمایی کرده و نکات تکمیلی درباره رفتار دانش‌آموزان، روش‌های مشاوره و تحلیل مشاهدات را ارائه نمودند.

معرفی واحد آموزشی محل کارورزی

محل انجام کارورزی، دبستان پسرانه سما واقع در شهر تهران می‌باشد. این مدرسه در مقطع دبستان فعالیت داشته و دانش‌آموزان آن همگی پسر هستند.

آدرس مدرسه: تهران، کارگر شمالی، نبش خیابان ۱۷، جنب مسجدالنبی، پلاک ۱۱۹

این واحد آموزشی دارای محیطی پویا و منظم بوده و با دارا بودن امکانات آموزشی مناسب و کادر آموزشی فعال، بستری مناسب برای انجام کارورزی دانشجویان فراهم می‌کند.

کادر آموزشی و مشاور مدرسه

مدرسه دارای کادر آموزشی مجرب و فعال است که پایه‌های مختلف تحصیلی را هدایت می‌کنند. همچنین حضور مشاور مدرسه با سابقه تدریس و مشاوره، نقش مهمی در حل مسائل رفتاری و روانی دانش‌آموزان و هدایت فرایند کارورزی دانشجویان دارد. مشاور به ویژه در مدیریت موارد اضطراری و کمک به دانش‌آموزانی که مشکلات حضور در مدرسه دارند، فعالیت می‌کند و تعاملات خود را به صورت علمی و حمایت‌کننده با دانش‌آموزان انجام می‌دهد.

جلسات کارورزی

جلسه اول – معارفه در دانشگاه

- برگزاری جلسه توجیهی در دانشگاه، آشنایی با استاد راهنما و توضیح کامل نحوه انجام کارورزی
- توضیح روش مشاهده رفتار دانش‌آموزان، اصول اخلاق حرفه‌ای و نکات گزارش‌نویسی

جلسه دوم – حضور در مدرسه (اولین جلسه عملی)

- مشاهده دانش‌آموزان در حیات مدرسه و فعالیت‌های گروهی مانند ورزش و شطرنج
- بررسی تعاملات اجتماعی، همکاری گروهی و نحوه پیروی از قوانین مدرسه

جلسه سوم – حضور در مدرسه (کلاس پنجم)

- ورود به کلاس پنجم و مشاهده رفتار دانش‌آموزان در درس ریاضی
- تحلیل رفتار فردی و گروهی، میزان توجه و مشارکت دانش‌آموزان و واکنش‌های عاطفی به درس

جلسه چهارم – حضور در مدرسه (کلاس چهارم و مشاوره)

- ورود به کلاس چهارم و مشاهده درس ریاضی
- جلسه مداخله مشاوره‌ای: حضور مشاور مدرسه برای دانش‌آموزی که دچار اضطراب شدید و مدرسه‌گریزی بود
- مشاور با روش‌های حمایتی و انگیزشی اعتماد دانش‌آموز را جلب کرد و او را تشویق به حضور در مدرسه نمود. این جلسه تجربه مهمی برای مشاهده نقش مشاور در حل مسائل رفتاری و روانی دانش‌آموزان بود

جلسه پنجم – جمع‌بندی در دانشگاه

- تحلیل و بررسی نتایج کارورزی، جمع‌بندی مشاهدات و تجربیات دانشجویان
- ارائه بازخورد استاد راهنما و جمع‌بندی دستاوردها

اهداف مقدمه

هدف از این مقدمه، ارائه زمینه کلی برای گزارش کارورزی، معرفی درس، استاد راهنما، دانشگاه و مدرسه محل کارورزی، و همچنین بیان ساختار جلسات می‌باشد تا پیش‌زمینه‌ای مناسب برای تحلیل علمی و گزارش جامع تجربیات دانشجویان فراهم گردد. این مقدمه همچنین به تعیین اهداف و محدوده فعالیت دانشجویان کمک می‌کند و اهمیت مشاهده دقیق، تحلیل رفتار دانش‌آموزان و ثبت مشاهدات علمی را برجسته می‌نماید.

موضوع کارورزی

موضوع اصلی کارورزی، مشاهده و تحلیل رفتار دانش‌آموزان در محیط مدرسه و کلاس درس، و آشنایی با نقش مشاور در حل مسائل رفتاری و روانی دانش‌آموزان است. هدف این کارورزی، بررسی تعاملات اجتماعی، نحوه یادگیری، واکنش‌های عاطفی و مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های درسی و غیرکلاسی، و تجربه عملی فعالیت‌های مشاوره‌ای تحت نظارت استاد راهنما می‌باشد.

در طول کارورزی، توجه ویژه‌ای به رفتارهای اجتماعی، همکاری گروهی، نحوه حل اختلاف، واکنش دانش‌آموزان نسبت به فعالیت‌های گروهی و کلاس درس و تعامل آن‌ها با معلم و مشاور شد. همچنین، رفتار دانش‌آموزانی که دچار اضطراب یا مدرسه‌گریزی بودند، به دقت مشاهده و ثبت گردید تا نقش مشاور در ایجاد انگیزه و اعتماد در آن‌ها مورد تحلیل قرار گیرد.

جلسه دوم – مدرسه (مشاهده حیاط و فعالیت‌های گروهی)

در اولین جلسه عملی در مدرسه، دانشجویان کارورز وارد حیاط مدرسه شدند. در این محیط، دانش‌آموزان مشغول فعالیت‌های گروهی مانند فوتبال، شطرنج و بازی‌های دیگر بودند.

مشاهدات رفتاری

- اکثر دانش‌آموزان در فعالیت‌ها مشارکت فعال داشتند و توانایی همکاری گروهی خوبی نشان می‌دادند.
- برخی دانش‌آموزان علاقه بیشتری به بازی‌های فردی نشان می‌دادند و در گروه‌های کوچک فعالیت می‌کردند.
- دانش‌آموزانی که کمی خجالتی یا کم‌تحرک بودند، ابتدا در حاشیه فعالیت‌ها قرار گرفتند اما با تشویق همکلاسی‌ها به تدریج وارد بازی شدند.

تحلیل رفتاری

- این جلسه نشان داد که فعالیت‌های غیرکلاسی، فرصت مناسبی برای مشاهده تعاملات اجتماعی و رفتارهای گروهی دانش‌آموزان فراهم می‌کند.
- رفتار دانش‌آموزان به خوبی نشان‌دهنده تفاوت‌های فردی در مهارت‌های اجتماعی و اعتماد به نفس است.

- مشاهده چنین رفتارهایی به دانشجویان کارورز کمک می‌کند تا رفتارهای اجتماعی و واکنش‌های عاطفی دانش‌آموزان را به صورت علمی تحلیل کنند.
-

جلسه سوم – مدرسه (کلاس پنجم و درس ریاضی)

در این جلسه، دانشجویان وارد کلاس پنجم شدند تا رفتار دانش‌آموزان را در محیط کلاس درس و تحت آموزش معلم بررسی کنند. معلم درس ریاضی را تدریس می‌کرد و دانشجویان وظیفه داشتند میزان توجه، مشارکت و واکنش‌های دانش‌آموزان را ثبت کنند.

مشاهدات رفتاری

- اکثر دانش‌آموزان به درس توجه داشتند و سوالات معلم را پاسخ می‌دادند.
- چند دانش‌آموز نیاز به تذکر یا راهنمایی بیشتری داشتند و برخی تمرکزشان هنگام تدریس کم بود.
- ارتباط میان دانش‌آموزان و معلم مثبت و مؤثر بود و رفتار معلم در تشویق و ترغیب به مشارکت، انگیزه دانش‌آموزان را افزایش می‌داد.

تحلیل رفتاری

- مشاهده نشان داد که روش تدریس و رفتار معلم تأثیر مستقیم بر میزان توجه و مشارکت دانش‌آموزان دارد.
 - دانشجویان کارورز توانستند تفاوت‌های فردی در میزان تمرکز و انگیزه دانش‌آموزان را شناسایی کرده و تحلیل علمی آن‌ها را ثبت کنند.
 - این جلسه تجربه خوبی برای آشنایی با رفتار دانش‌آموزان در محیط کلاس درس و تأثیر تعامل معلم بر یادگیری بود.
-

جلسه چهارم – کلاس چهارم و مداخلات مشاوره‌ای

در این جلسه، مشاور مدرسه تجربه خود را درباره یک دانش‌آموز استرسی که از حضور در مدرسه اجتناب می‌کرد، با ما در میان گذاشت.

توضیحات مشاور

مشاور گفت که این دانش‌آموز به شدت اضطراب داشت و هر روز با بهانه‌های مختلف در مدرسه حاضر نمی‌شد. برای کمک به او، مشاور اقدامات زیر را انجام داد

1. ایجاد فضای امن و آرام: ابتدا با رفتار آرام و لبخند، حس امنیت و اعتماد را ایجاد کرد.
2. گوش دادن فعال: با صبر و آرامش به صحبت‌های دانش‌آموز گوش داد تا احساساتش را بیان کند.
3. تقسیم فعالیت‌ها به مراحل کوچک: ابتدا فقط ورود به کلاس و سپس مشارکت تدریجی در فعالیت‌ها.
4. تشویق مثبت و بازخورد فوری: هر مشارکت کوچک با تشویق و تعریف تقویت شد.
5. همکاری با والدین و معلم: برنامه‌ای تنظیم شد تا والدین و معلم نیز از حمایت روانی و انگیزشی استفاده کنند.

مشاهدات ما در کلاس

- دانش‌آموز ابتدا در گوشه‌ای نشسته بود و حالت اضطراب داشت
- مشاور با آرامش و لبخند نزدیک شد و گفت

می‌دانم امروز سخت است، اما ما اینجا هستیم تا با هم کار کنیم. تو می‌توانی موفق باشی و کمکت می‌کنیم تا راحت‌تر در کلاس «حضور داشته باشی»

- با گذر زمان و تکرار مداخلات مشاور، دانش‌آموز شروع به تعامل با معلم و هم‌کلاسی‌ها کرد و آرامش بیشتری پیدا کرد.

احساس من و تحلیل

- مشاهده مداخله مشاور نشان داد که حمایت عاطفی و انگیزشی و صبر، تغییر واقعی در رفتار دانش‌آموز ایجاد می‌کند.
- این تجربه، انگیزه و دید علمی من را برای مشاوره‌های آینده تقویت کرد

جلسه پنجم – جمع‌بندی در دانشگاه و دستاوردها

جلسه جمع‌بندی در دانشگاه

در جلسه نهایی کارورزی، دانشجویان دوباره در دانشگاه گرد هم آمدند تا تجربیات و مشاهدات خود را تحلیل و بررسی کنند. این جلسه با هدایت استاد راهنما برگزار شد و هدف آن، جمع‌بندی علمی فعالیت‌ها و مشاهدات در مدرسه و ارزیابی میزان تحقق اهداف کارورزی بود.

فعالیت‌های انجام شده در جلسه

- ارائه گزارش کوتاه از هر جلسه مدرسه توسط دانشجویان کارورز
 - تحلیل رفتارهای دانش‌آموزان، واکنش‌های عاطفی و اجتماعی، و نحوه تعامل آن‌ها با معلم و مشاور
 - بررسی مداخلات مشاوره‌ای و ارزیابی اثربخشی آن‌ها بر دانش‌آموزان دچار اضطراب
 - دریافت بازخورد از استاد راهنما در خصوص روش گزارش‌نویسی، تحلیل علمی رفتارها و ارائه پیشنهادها
- تکمیلی

دستاوردهای کارورزی

در طول انجام کارورزی، دانشجویان موفق شدند مشاهدات علمی و دقیق از محیط مدرسه و کلاس درس به دست آورند. مهمترین دستاوردها عبارتند از:

1. تحلیل رفتار اجتماعی و فردی دانش‌آموزان

- شناسایی تفاوت‌های فردی در میزان مشارکت، همکاری و توجه دانش‌آموزان
- مشاهده واکنش‌های عاطفی و رفتاری آن‌ها در فعالیت‌های گروهی و کلاس درس

2. آشنایی با روش‌های مشاوره در مدرسه

- تجربه عملی مداخله مشاوره‌ای برای دانش‌آموز مضطرب
- مشاهده روش‌های حمایتی و انگیزشی که اعتماد و انگیزه دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد
- درک اهمیت نقش مشاور در محیط آموزشی و تعامل با معلم

3. ارتباط عملی نظریه با محیط واقعی

- مشاهده مستقیم نحوه اجرای مفاهیم روانشناسی و مشاوره در محیط واقعی
- درک چالش‌ها و فرصت‌های موجود در تعامل با دانش‌آموزان
- توانایی ثبت دقیق مشاهدات برای تحلیل علمی و گزارش‌نویسی

4. مهارت‌های گزارش‌نویسی و تحلیل

- یادگیری نحوه تشریح دقیق رفتارها، تعاملات و واکنش‌ها بدون قضاوت شخصی
- تجربه ثبت مشاهدات به صورت علمی و منظم
- توانایی استخراج نکات مهم برای ارائه تحلیل جامع

تحلیل نهایی و جمع‌بندی

کارورزی دانشجویان نشان داد که مشاهده علمی و تحلیل رفتار دانش‌آموزان، پایه‌ای مهم برای موفقیت در رشته مشاوره است. تعاملات دانش‌آموزان، واکنش‌های آن‌ها به آموزش و حضور مشاور، نشان‌دهنده اهمیت ترکیب آموزش نظری و عملی در تربیت مشاوران حرفه‌ای می‌باشد.

یادگیری‌های کلیدی:

- مشاهده و تحلیل رفتارهای دانش‌آموزان در محیط واقعی، به فهم بهتر تفاوت‌های فردی و اجتماعی کمک می‌کند
- حضور مشاور مدرسه و مداخله علمی در مواقع اضطراب، اثر مثبت قابل توجهی بر دانش‌آموزان دارد
- ثبت دقیق مشاهدات و تحلیل علمی، پایه‌ای برای ارائه گزارش جامع و نتیجه‌گیری‌های کاربردی است

پیشنهادهای برای آینده

- ادامه کارورزی با تمرکز بیشتر بر مداخلات مشاوره‌ای عملی برای دانش‌آموزان دچار مشکلات روانی یا رفتاری
 - افزایش فرصت‌های مشاهده رفتارهای گروهی و فردی در فعالیتهای غیرکلاسی
 - تمرکز بر تحلیل علمی تعامل معلم و دانش‌آموز برای درک بهتر روش‌های تدریس مؤثر